

**PROJEK STRATEGI LAUTAN BIRU (SLB)
BERKONSEPKAN “KESIHATAN SEPANJANG
HAYAT”
ANTARA JABATAN KESIHATAN NEGERI
SEMBOLAN,
KERAJAAN NEGERI SEMBILAN DAN
AGENSI-AGENSI LAIN**

Dato' Dr Zailan binti Dato' Hj Adnan
Pakar Perubatan Kesihatan Awam,
Pengarah Kesihatan Negeri
Negeri Sembilan Darul Khusus

Latar Belakang Projek SLB

- Dalam satu Sesi **Brainstorming** Meja Bulat yang dianjurkan oleh Kerajaan Negeri pada 6 Februari 2014 (Klana Resort Seremban), 7 projek telah dikenalpasti untuk dilaksanakan bagi tujuan kesejahteraan rakyat dengan menggunakan pendekatan Strategi Lautan Biru.
- Projek-projek berkenaan merangkumi bidang **Kesihatan**, Pertanian, Pengangkutan, Institusi Akar Umbi/ Merakyatkan Maklumat, Mengurangkan Kos Sara Hidup dan Jaringan Keselamatan Sosial.

Apa Itu Strategi Lautan Biru (SLB)?

- Strategi Lautan Biru adalah satu cara yang kreatif dan sistematik dalam mewujudkan nilai tinggi dengan kos rendah
- Ia diilhamkan oleh Profesor W. Chan Kim dan Profesor Renee Mauborgne

Prinsip Strategi Lautan Biru

- Mewujudkan ruang pasaran tanpa saingan dengan membangunkan semula sempadan pasaran
- Menumpukan kepada gambaran yang lebih besar ('the bigger picture')
- Mencapai tahap yang melampaui kehendak semasa
- Mendapatkan urutan strategik yang betul

Prinsip Strategi Lautan Biru

Empat tindakan yang boleh mewujudkan Strategi Lautan Biru

- Apakah faktor-faktor yang perlu **di hapuskan**?
- Apakah faktor-faktor yang perlu **dikurangkan** lebih rendah dari standard industri?
- Apakah faktor-faktor yang perlu **dingkatkan** lebih tinggi dari standard industri?
- Apakah faktor-faktor yang perlu **di wujudkan** yang belum pernah ditawarkan oleh industri sebelum ini?

Projek Kesihatan

Jabatan Kesihatan Negeri Sembilan (JKNS) telah dilantik sebagai agensi utama bagi projek kesihatan. Dari segi konsepnya, JKNS menggunapakai:

- I. Prinsip ‘Kesihatan Sepanjang Hayat’
(Health from Womb to Tomb).
2. Prinsip Perkongsian Pintar (**Smart Partnership**) dimana setiap agensi yang menjadi rakan kongsi perlu menyumbang samada dalam bentuk sumber kewangan atau bahan mahu pun sumber manusia dalam bentuk kepakaran teknikal atau klinikal.

Projek Kesihatan

3. Pengukuhan ICT sebagai pemudahcara untuk pengendalian projek kesihatan :

- Semua Klinik Desa, Klinik Kesihatan, Pejabat Kesihatan Daerah dan Hospital telah mempunyai komputer dan dibekalkan dengan **talian internet I gov net**
- Program **i-jejak** telah dibangunkan bagi pemantaun ibu hamil untuk mengurangkan kadar kematian ibu hamil
- Kemudahan ICT boleh diperluaskan bagi lain-lain projek kesihatan yang memerlukan ‘follow-up’ dan ‘follow through’ secara menyeluruh dan berterusan.
- Usaha juga sedang dijalankan untuk menyediakan pengkalan data bagi warga emas.

Objektif Projek

- **Objektif Am**

- **Merakyatkan** perkhidmatan kesihatan bagi meningkatkan kesejahteraan rakyat di Negeri Sembilan

- **Objektif Khusus**

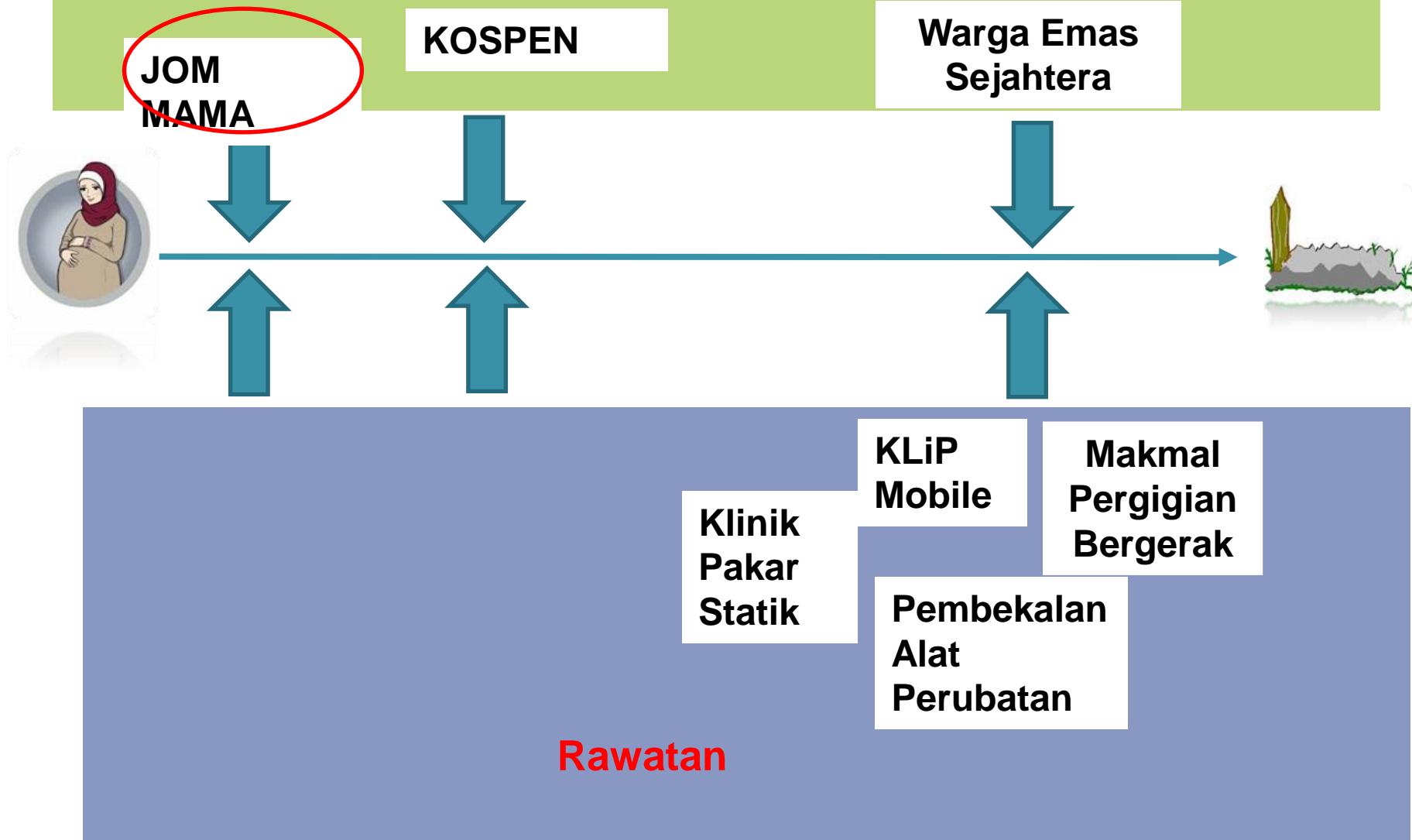
- Memberikan perkhidmatan kesihatan **pencegahan** melalui saringan komuniti dan pendidikan kesihatan kepada kumpulan sasaran
- Memberikan perkhidmatan **rawatan** perubatan melalui klinik pakar statik dan bergerak kepada penduduk kawasan pendalam
- Membekalkan **peralatan** perubatan kepada golongan OKU dan warga emas yang memerlukan

Projek Kesihatan

- Agensi rakan kongsi adalah:
 - JKNNS
 - USIM
 - UiTM
 - Majlis Agama Islam Negeri Sembilan (MAINS)
 - KEMAS
 - Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Sembilan (Urusetia)

Pencegahan Penyakit dan Promosi Kesihatan

Saringan

Program JOM MAMA

- Kolaborasi KKM, Jabatan Kesihatan Negeri Sembilan, Nova Nordisk, University Southampton UK, University of Witwatersrand Afrika Selatan (Pakar Perunding Luar).
- Untuk menangani masalah penyakit kronik tidak berjangkit seperti hipertensi, penyakit jantung, diabetes dan lain-lain melalui pembangunan intervensi yang bersesuaian bagi generasi muda.
- Terdapat faktor-faktor yang memberi kesan kesihatan kepada pasangan muda. Satu intervensi yang bersesuaian ke atas faktor-faktor tersebut telah dibangunkan untuk membina generasi baru yang lebih sihat.

Program JOM MAMA

- Projek Rintis ini dilaksanakan di Seremban bermula dari Januari 2013 dan akan tamat pada 2017. Ia akan melibatkan **1,000 pasangan muda** yang berkahwin.
- JKNS telah memasukkan projek ini ke dalam Projek SLB untuk memastikan ia mendapat **sokongan yang berterusan** dan padu dari Kerajaan Negeri Sembilan untuk manfaat generasi akan datang.
- Agensi yang terlibat dalam projek JOM MAMA di peringkat negeri adalah, JKNS, Jabatan Pendaftaran Negeri dan Pejabat Agama Islam Negeri Sembilan.

Program JOM MAMA

Terbahagi kepada 2 fasa;

Fasa I (Co –creation)

- Literature review
- Stakeholder needs assessment
- Kajian Qualitative/ Formative

Fasa II (Pembentukan Program)

- Melakukan ‘intervention mapping’
- Pembentukan modul untuk intervensi
(community health promoter, E-health platform)
- Melaksanakan ujian kepada modul

Program JOM MAMA

Fasa III

- Menjalankan pemilihan pasangan muda
- Pelaksanaan projek
- Menjalankan pemantauan dan evaluasi

Latihan e-health sepenuhnya bagi Jururawat Masyarakat telah dijalankan dan pilot bagi pasangan di daerah Seremban menggunakan platform ini akan bermula Disember 2014 sehingga Februari 2015

Program JOM MAMA

- Jabatan Kesihatan Negeri Sembilan akan memohon kepada KKM/ Pemilik Projek untuk melaksanakan “**roll out**” bagi projek ini untuk keseluruhan Negeri Sembilan di bawah SLB atas dasar:
 - Mempercepatkan pendidikan kesihatan kepada pasangan muda dengan menggunakan kaedah yang diminati oleh mereka
 - Negeri Sembilan mempunyai prasarana ICT yang mantap
 - Sokongan padu dari Kerajaan Negeri dan pelbagai agensi dan komuniti.

Program JOM MAMA

Program Warga Emas Sejahtera

- Berdasarkan perangkaan Jabatan Statistik, **91,920 (8%)** penduduk Negeri Sembilan pada tahun 2010 berusia >60 tahun dan diunjurkan akan meningkat kepada 11% pada tahun 2020.
- Dari jumlah kemasukan ke **hospital**, **15%** terdiri dari warga emas
- Sebab utama kedatangan warga emas ke klinik-klinik kesihatan adalah hipertensi, diabetes mellitus dan arthritis.

Isu Warga Emas Di Negeri Sembilan

“Kebelakangan ini, kerajaan dapat mengesan banyak isu dan kes-kes di mana ibu-bapa terbiar kerana anak-anak sibuk mengejar kemewahan sehingga lupa tanggungjawab hakiki untuk menjaga ibu-bapa”

***YAB Dato’ Seri Utama Haji Mohamad bin Haji Hasan
Menteri Besar Negeri Sembilan.***

Program Warga Emas Sejahtera

- Satu kajian warga emas (>60 tahun) luar bandar yang tinggal bersendirian atau berdua di Negeri Sembilan telah dijalankan pada tahun 2013 untuk mengetahui status kesihatan mereka dari aspek **pendengaran, penglihatan, pergerakan, pergigian dan perasaan (5P)**
- Tujuan kajian adalah untuk mengenalpasti warga emas yang memerlukan **pemeriksaan lanjut** atau memerlukan **bantuan** kewangan, rawatan, atau peralatan perubatan dll.

Program Warga Emas Sejahtera

- Hasil kajian:

- 50% mempunyai masalah hipertensi (HPT) dan hampir 25% Diabetes Mellitus (DM). **Secara keseluruhannya, hampir 2/3 dari warga emas mempunyai masalah HPT atau DM atau kedua-duanya sekali.**
- 31% mempunyai masalah pendengaran; hanya 8% menggunakan alat pendengaran.
- 70% mempunyai masalah penglihatan
- 45% mempunyai masalah pergerakan; 15% memerlukan bantuan alat untuk bergerak
- 47% mempunyai masalah mengunyah; 41% tidak ada gigi palsu
- 50% menghadapi kemurungan; 15% mununjukkan tanda-tanda dementia

Program Warga Emas Sejahtera - Intervensi

- Warga emas yang dikenalpasti mempunyai masalah kesihatan (5P) telah dipanggil semula ke klinik-klinik kesihatan untuk penilaian selanjutnya dan di rujuk ke pakar jika perlu
- Jabatan Kesihatan Negeri membuat **anggaran kos perubatan** yang diperlukan untuk mengatasi masalah kesihatan warga emas
- Bantuan yang diperlukan di rancang melalui kaedah SLB yang melibatkan agensi kerajaan dan bukan kerajaan.

Anggaran Kos Bantuan Alat Perubatan Bagi Warga Emas Yang Disaring Fasa 1

Alat bantuan	Jumlah pesakit	Anggaran Kos	Anggaran jumlah kos	Jumlah
<i>Hearing aid</i>	154 orang	RM 2500	$154 \times \text{RM } 2,500$ = RM 385,000	RM 385,000
Alat bantu pergerakan – <i>Walking stick/tripod</i> – <i>Walking frame</i> – <i>Wheel chair</i>	77 orang 70 orang 19 orang	RM 80 RM 120 RM 300	77x RM 80 = RM 6,160 70x RM 120 = RM 8400 19x RM 300 = RM 5700	RM 20,260
Rabun – Cermin mata untuk rabun dekat – Cermin mata untuk rabun jauh – <i>Multifocal</i> – <i>Intraocular lens</i>	102 orang 128 orang 37 orang 87 orang	<i>Basic lens + frame</i> RM 150-200 <i>Basic lens + frame</i> RM 150-200 RM 500-700 RM 400 (1 side)	102x RM 200 = RM 20,400 128x RM 200 = RM 25,600 37x RM 700 = RM 25,900 87 x RM 400 = RM 34,800 Untuk 2 side 2x RM 34,800 =RM 69,600	RM 141,500
Gigi palsu – Sebahagian jenis akrilik (Rahang atas dan bawah) – Penuh jenis akrilik (atas dan bawah)	117 orang 117 orang	RM 400 RM 1600	117x RM 400 =RM 46,800 117x RM 1600 = RM 187,200	RM 234,000
JUMLAH RM 780,760				

Program Warga Emas Sejahtera

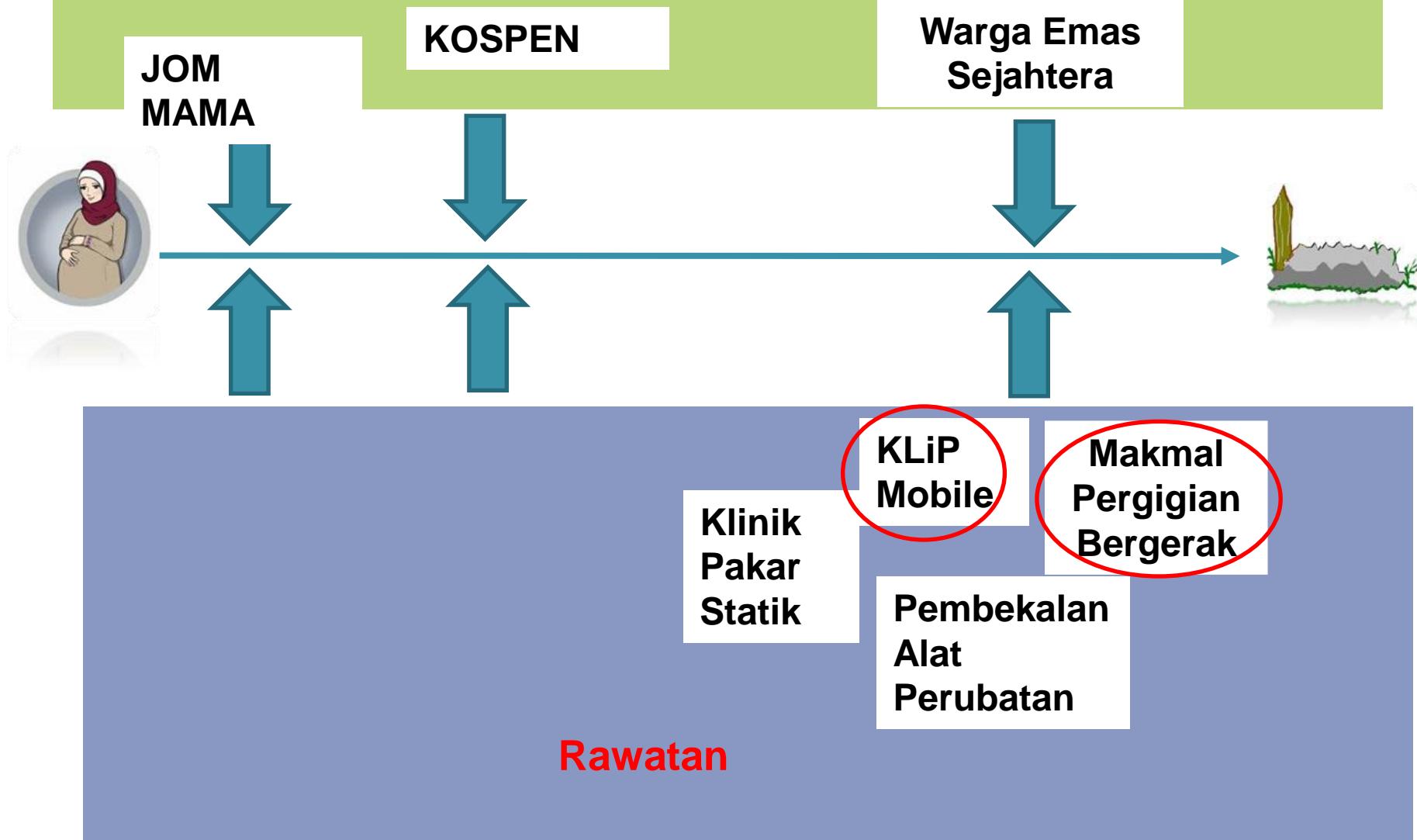
Program Sejahtera Warga Emas

Kajian Lanjutan yang dijalankan bersama Pusat Pengajian Tinggi

1. Program Keharmonian dan Kesejahteraan Warga Emas “Walaupun Berusia, Tetap Berharga”
2. Program Keharmonian Keluarga Mengatasi Masalah Pengabaian Dan Penganiayaan Warga Emas
3. Keupayaan Fizikal Dan Kecergasan Warga Emas
4. Pemperkasakan Pengetahuan Penjagaan Warga Emas Dikalangan Pegawai Perubatan

Pencegahan Penyakit dan Promosi Kesihatan Saringan

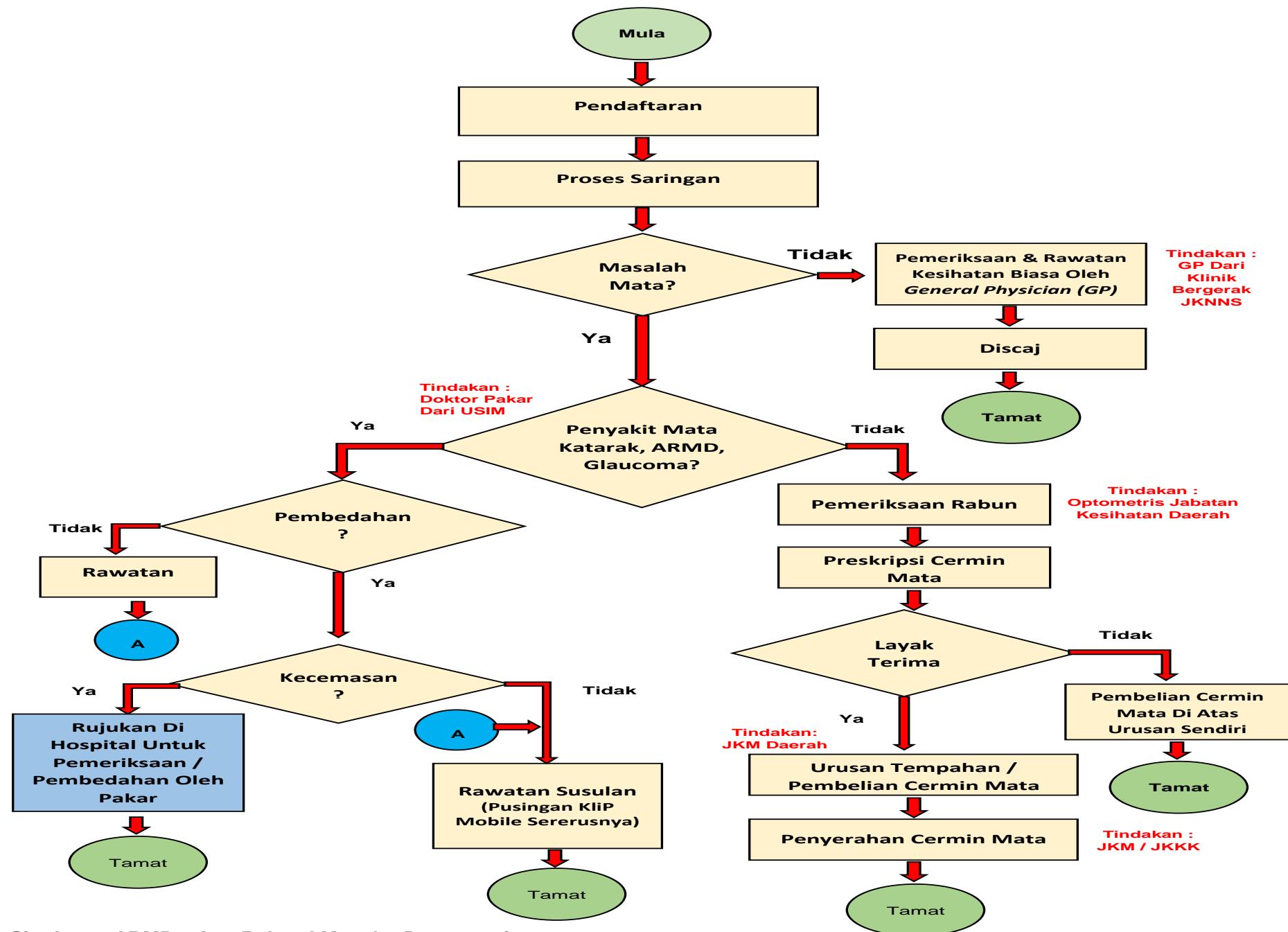

Program Warga Emas Sejahtera

Klip Mobile (Klinik Pakar Bergerak)

- Penawaran perkhidmatan kesihatan Pakar kepada penduduk kawasan luar bandar khususnya warga emas
- Projek ini akan **merakyatkan perkhidmatan** kesihatan sekali gus meningkatkan kepuasan dan kesejahteraan hidup rakyat terhadap pembangunan dan perkhidmatan kesihatan yang disediakan oleh kerajaan.
- Pembiayaan ditanggung oleh Kerajaan Negeri dan USIM
- Bantuan teknikal (Keperluan Akta, piawaian dan khidmat nasihat) oleh JKNS

CARTA ALIR PERKHIDMATAN KLINIK PAKAR BERGERAK

Program Warga Emas Sejahtera

Klinik dan Makmal Pergigian bergerak

- Kenderaan Makmal Pergigian Bergerak diterima pada 18 April 2014. Ia adalah satu-satunya MPB di Malaysia.
- Kos keseluruhan kenderaan dan peralatan adalah RM250,000.00
- MPB memberi perkhidmatan sokongan kepada KPB dalam membantu Pegawai Pergigian memberi perkhidmatan dentur kepada warga emas. Ia adalah aktiviti '**outreach**', selaras dengan initiatif NBOS
- Ia penyampaian perkhidmatan pembuatan **gigi palsu** di klinik pergigian dengan beban kerja yang tinggi

Penyampaian Gigi Palsu kepada Warga Kg Jijan

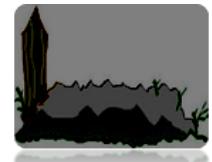
Pencegahan Penyakit dan Promosi Kesihatan

Saringan NCD

JOM MAMA

KOSPEN

Warga Emas
Sejahtera

Klinik
Pakar
Statik

KLiP
Mobile

Makmal
Pergigian
Bergerak

Pembekalan
Alat
Perubatan

Rawatan

Program Komuniti Sihat Perkasa Negara (KOSPEN)

- Initiatif Kolaborasi antara **KKM** dan **KKLW**
- Objektif Program adalah:

Membentuk komuniti sihat dan produktif dengan cara mendekatkan dan meluaskan capaian program komuniti melalui sukarelawan terlatih dikalangan ahli komuniti.

- Mesyuarat perancangan program bersama Ketua NCD Daerah dan Negeri telah diadakan pada 7 Januari 2014.

Program Komuniti Sihat Perkasa Negara (KOSPEN)

- Terbahagi kepada 3 Fasa

Fasa I : Persediaan

- Advokasi semua peringkat
- Kolaborasi inter agensi
- Menjalankan latihan
- Merangka intervensi
- Mengumpul data-data asas penduduk
- 3M – money, man-power, material

Program Komuniti Sihat Perkasa Negara (KOSPEN)

Fasa II: Aktiviti

- Saringan tahap kesihatan penduduk
- Intervensi amalan gaya hidup sihat
- Aktiviti berjadual
- Memperkasa dan menyelia sukarelawan untuk melakukan saringan
- Pengumpulan dan penyimpanan data secara sistematik
- Pemantauan aktiviti (reten mingguan)

Program Komuniti Sihat Perkasa Negara (KOSPEN)

Fasa III: Pengukuhan

- Telah mewujudkan sukarelawan terlatih yang boleh menggerakkan intervensi cara hidup sihat di dalam komuniti tanpa ‘supervision’
- Analisa keberkesanan program dan penambahbaikan

Program Komuniti Sihat Perkasa Negara (KOSPEN)

Sasaran Perluasan Program KOSPEN NS 2013 2016:

2013: 23 Kampung; 115 Sukarelawan

2014: +100 Kampung; +500 Sukarelawan

2015: +100 Kampung; +500 Sukarelawan

2016: +100 Kampung; +500 Sukarelawan

Nota:

**Sehingga Oktober 2014, 123 Kampung telah mewujudkan
KOSPEN dan 536 (87.1%) sukarelawan telah dilatih**

Program Komuniti Sihat Perkasa Negara (KOSPEN)

5 Skop Utama Aktiviti KOSPEN:

- Pemakanan Sihat
- Hidup yang aktif
- Pengurusan Berat Badan
- Tidak Merokok
- Saringan Kesihatan

Program Komuniti Sihat Perkasa Negara (KOSPEN)

- Pemantauan/Indikator
 - **Pemakanan sihat** – majlis yang menyediakan buah-buahan, sayur-sayura, pengasingan gula dari minuman panas, menyediakan air kosong,
 - **Hidup yang aktif** - memiliki diari kesihatan, mempunyai program aktiviti fizikal, trek 10,000 langkah
 - **Pengukuran berat badan** – mempunyai penimbang berat badan dan pengukur tinggi
 - **Tidak merokok** – kawasan awam yang diwartakan PPKHT meletakkan papan tanda larangan merokok
 - **Saringan kesihatan** – saringan NCD

Kesimpulan

- Projek Strategi Lautan Biru antara JKNS, Kerajaan Negeri Sembilan dan pelbagai Agensi Kerajaan dan Swasta boleh memberi **impak yang besar** kepada kesejahteraan kehidupan penduduk di Negeri Sembilan.
- Kerangka kerja yang fleksibel yang dibangunkan dengan menggunakan konsep ‘Kesihatan Sepanjang Hayat’, ‘Health from womb to tomb’ memberi **ruang untuk projek ini di perluaskan** baik dari segi skop perkhidmatan, mahu pun akses geografi dan akses kewangan dengan menambah ‘service players’ di dalam projek ini.

Kesimpulan

- **Kos dan pertindihan fungsi** bagi pembekalan perkhidmatan kesihatan **dapat dikurang** dengan adanya bantuan kewangan dan kepakaran dari lain-lain agensi seperti Kerajaan Negeri Sembilan, Jabatan Kebajikan Masyarakat, KEMAS, MAINS, Universiti Malaya, UiTM dll.
- **Maklumat asas** yang dipungut dan pembangunan pengkalan data yang sistematik **dapat dikongsi** untuk kegunaan lain-lain agensi kerajaan menyampaikan perkhidmatan mereka.

Kesimpulan

- Analisa data yang dijalankan **membolehkan kajian-kajian selanjutnya (spin-off studies)** dirancang untuk mendapatkan maklumat yang lebih tepat. Sebagai contoh, data warga emas di Negeri Sembilan yang tinggal berseorangan atau berdua telah mendorong Universiti Malaya untuk menjalankan kajian lanjut mengenai penderaan dikalangan warga emas.
- Keputusan yang diambil dalam penyediaan perkhidmatan kesihatan adalah **berasaskan bukti** (evidence-based decision). Ini boleh mengelakkan pembaziran.

Kesimpulan

- Projek ini telah dapat **mewujudkan kerjasama erat** di kalangan pelbagai agensi, baik agensi dari Kerajaan Pusat, mahu pun dari Kerajaan Negeri. Kerjasama erat ini dapat mengurangkan birokrasi yang tidak perlu sekali gus mempercepatkan tindakan-tindakan yang perlu diambil bagi meningkatkan kesejahteraan dan kualiti hidup rakyat.

Nota: Kesemua program diatas sedang berjalan lancar pada pelbagai Fasa dan Peringkat

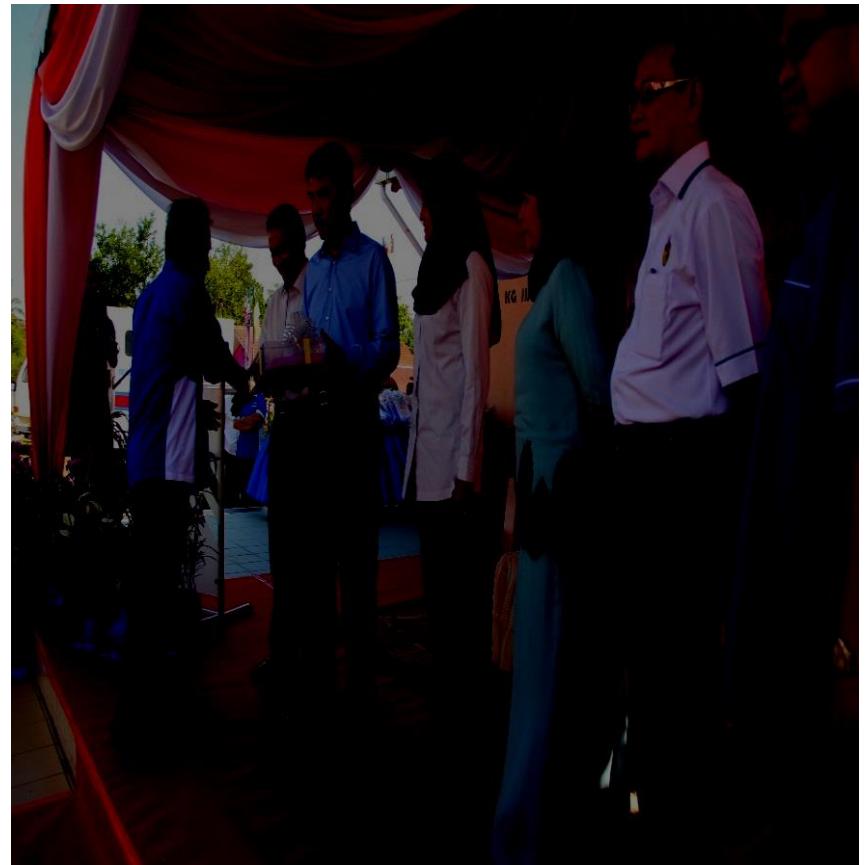
Majlis Perlancaran Program Strategi Lautan Biru Pentadbiran Negeri Bahagian Kesihatan 5 OGOS 2014 di Kampung Jijan

Perasmian Program NBOS Bahagian Kesihatan

Penyampaian sijil perlantikkan sukarelawan KOSPEN

Sekian, terima kasih